

20-Oktyabr, 2025-yil

SUN'IY INTELEKTNING KUNDALIK HAYOTDAGI QO'LLANISHI
MUHAMMAD AL-XORAZMIY NOMIDAGI TOSHKENT AXBOROT
TEKNOLOGIYALAR

universiteti Samarqand filiali talabalari

Yorqulov Shohinur Baxtiyor o'g'li

Mustafojeva Anora Ulug'bek qizi

Sharifjonova Durdona Malikjon qizi

Elektron pochta: durdonasharifjonova7@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada sun'iy intellekt (SI) tushunchasi va uning inson hayotining turli sohalarida qanday qo'llanilayotgani yoritiladi. Maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining asosiy yo'nalishlari, ularning afzalliklari hamda kundalik hayotdagi amaliy misollar keltirilgan. Shuningdek, SI yordamida yaratilgan tizimlarning inson mehnatini yengillashtirishdagi o'rni, ta'lim, tibbiyot, transport va xizmat ko'rsatish sohalaridagi ahamiyati haqida so'z yuritiladi. Maqola sun'iy intellektning zamonaviy jamiyatda tutgan o'rni va kelajakdagi rivojlanish istiqbollarini yoritishga qaratilgan.

Аннотация: В данной статье рассматривается понятие искусственного интеллекта (ИИ) и его применение в различных сферах человеческой жизни. Освещаются основные направления технологий ИИ, их преимущества и практические примеры использования в повседневной жизни. Особое внимание уделено роли искусственного интеллекта в облегчении человеческого труда, а также его значению в образовании, медицине, транспорте и сфере обслуживания. Цель статьи — показать значение ИИ в современном обществе и перспективы его развития в будущем.

Annotation: This article explores the concept of Artificial Intelligence (AI) and its application in various fields of human life. It highlights the main areas of AI technologies, their advantages, and practical examples of their use in everyday activities. The paper also discusses the role of AI in facilitating human work and its importance in education, healthcare, transportation, and service industries. The purpose of this article is to analyze the significance of AI in modern society and to outline its future development prospects.

So'nggi yillarda texnologik rivojlanish inson hayotining barcha jabhalariga kirib kelmoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt (SI) sohasidagi yutuqlar jamiyatning turli sohalarini tubdan o'zgartirib yubordi. Sun'iy intellekt — bu inson tafakkuriga xos bo'lgan fikrlash, o'rganish, xulosa chiqarish va qaror qabul qilish jarayonlarini kompyuter tizimlari yordamida amalga oshiradigan texnologiyadir. U dastlab ilmiy-tadqiqot doiralarida qo'llanilgan bo'lsa, bugungi kunda u ta'lim, tibbiyot, iqtisodiyot, transport, sanoat va hatto kundalik uy-ro'zg'or ishlarida ham keng qo'llanilmoqda. SI texnologiyalarining jadal rivojlanishi inson mehnatini yengillashtirib, turli murakkab jarayonlarni avtomatlashtirish

imkonini bermoqda. Masalan, ovozli yordamchilar, aqlli uy tizimlari, internet orqali tavsiya algoritmlari, tibbiy diagnostika dasturlari — bularning barchasi sun’iy intellekt ishlanmalari natijasidir. Sun’iy intellekt (SI) — bu kompyuter tizimlariga inson tafakkuriga xos bo‘lgan vazifalarni bajarish imkonini beruvchi texnologiyalarning to‘plami. SI tizimlari ma’lumotlarni qayta ishlash, mantiqiy xulosa chiqarish, qaror qabul qilish, tilni tushunish, yuz va ovoz tanish kabi vazifalarni amalga oshira oladi. SI quyidagi asosiy yo‘nalishlarda rivojlangan:

-Mashina o‘rganishi — tizimlar tajriba asosida o‘zini takomillashtiradi.

-Chuqur o‘rganish — sun’iy neyron tarmoqlari yordamida murakkab vazifalarni bajaradi, masalan, rasm yoki ovoz tanish.

-Tabiiy tilni qayta ishlash — kompyuterning inson tilini tushunishi va javob bera olishi.

Robototexnika — fizik robotlar va avtomatlashtirilgan tizimlar yaratish.

Sun’iy intellekt ta’lim jarayonini ham tubdan o‘zgartirmoqda. Personalizatsiyalangan o‘quv dasturlarida SI o‘quvchining bilim darajasini tahlil qilib, unga moslashtirilgan mashg‘ulotlar va vazifalarni tavsiya qiladi. Baholash va test tizimlarida SI o‘quvchilarning ishlanmalarini avtomatik baholay oladi, vaqtni tejaydi va xatoliklarni kamaytiradi.

SI tibbiyot sohasida hayot qutqaruvchi vosita sifatida keng qo‘llanilmoqda. Diagnostika tizimlarida SI dasturlari rentgen, MRI va boshqa tahlillarni tahlil qilib, kasalliklarni aniqlashda yordam beradi.

Sun’iy intellekt oddiy foydalanuvchi hayotini ham osonlashtirmoqda. Masalan, ovozli yordamchilar, reklama va tavsiyalar, aqlli uy tizimlari. Sun’iy intellektning turli afzalliklari va cheklovlari mavjud. Afzalliklari: mehnatni yengillashtiradi va samaradorlikni oshiradi; murakkab ma’lumotlarni tez va aniq tahlil qiladi; takrorlanuvchi jarayonlarni avtomatlashtiradi va yana bir qancha afzalliklari mavjud. Cheklovlari: xatolik yuz berishi mumkin, ayniqsa noto‘g‘ri ma’lumot asosida ishlaganda; shaxsiy ma’lumotlar xavfsizligi muammolari mavjud; ba’zi sohalarda inson omilini to‘liq almashtira olmaydi.

So‘nggi yillarda sun’iy intellekt (SI) texnologiyalari inson hayotining barcha jabhalariga keng kirib keldi. Ta’limdan tortib, tibbiyot, transport, sanoat va kundalik uy-ro‘zg‘or ishlarigacha bo‘lgan turli sohalarda SI tizimlari samaradorlikni oshirib, murakkab jarayonlarni avtomatlashtirish imkonini bermoqda. Mashina o‘rganishi, chuqur o‘rganish, tabiiy tilni qayta ishlash va robototexnika kabi asosiy yo‘nalishlar SI’ni amaliy va qulay qilishga xizmat qilmoqda.

Ta’lim sohasida SI individual o‘quv dasturlarini yaratish, virtual yordamchilar orqali tezkor javob berish va avtomatik baholash imkonini beradi. Tibbiyotda diagnostika tizimlari kasalliklarni aniqroq aniqlash, shaxsiylashtirilgan davolash va robot jarrohlik imkoniyatini yaratadi. Transport sohasida avtonom transport vositalari, yo‘l harakati monitoringi va logistika tizimlarini optimallashtirish orqali xavfsizlik va samaradorlik oshadi. Kundalik hayotda esa ovozli yordamchilar, aqlli uy tizimlari, onlayn tavsiyalar va kontent filtratsiyasi inson ishini osonlashtiradi.

20-Oktyabr, 2025-yil

Shunga qaramay, SI texnologiyalarining ba’zi cheklovlari mavjud: xatolik ehtimoli, shaxsiy ma’lumotlar xavfsizligi masalalari, inson omilini to’liq almashtira olmasligi. Shu sababli, SI tizimlaridan foydalanganda mas’uliyat, ma’lumotlarni ehtiyotkorlik bilan ishlatish va xavfsizlik choralariga rioya qilish muhimdir.

Kelajakda SI yanada rivojlanib, inson faoliyatining ko‘plab sohalarini yanada samarali qilish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Shu bilan birga, uning rivojlanishi inson resurslari, ijtimoiy tartib va axloqiy masalalarni ham e’tiborga olgan holda amalga oshirilishi zarur. Natijada, sun’iy intellekt inson hayotini yanada qulay, xavfsiz va samarali qilishda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi, lekin uning imkoniyatlaridan to‘g‘ri va ehtiyotkorlik bilan foydalanish lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Stuart Russell, Peter Norvig — Sun’iy intellekt: zamonaviy yondashuv (Sun’iy intellekt nazariyasi va amaliyoti bo’yicha asosiy qo‘llanma).
2. Ian Goodfellow, Yoshua Bengio, Aaron Courville — Chuqur o‘rganish (Chuqur o‘rganish va sun’iy neyron tarmoqlar haqida ilmiy manba).
3. Elaine Rich, Kevin Knight — Sun’iy intellekt (Algoritmlar, mashina o‘rganishi va AI tizimlari).
4. Nils J. Nilsson — Sun’iy intellekt prinsiplari (SI asoslari va metodlari).
5. Andreas Kaplan — Sun’iy intellekt: har bir inson bilishi kerak bo‘lganlar (SI’ning kundalik hayotdagi qo‘llanilishi).
6. Yevropa Komissiyasi — Ishonchli sun’iy intellekt uchun axloqiy yo‘riqnomalar (Axloqiy va xavfsizlik masalalari).
7. McKinsey Global Institute — Sun’iy intellekt: keyingi raqamli inqilob (SI’ning iqtisodiyot va biznesdagi qo‘llanilishi).
8. MIT Technology Review va Harvard Business Review maqolalari — SI texnologiyalarining kundalik hayot va biznes jarayonlaridagi amaliy misollari.
9. Russell, S., Norvig, P. — Tibbiyot, transport va ta’limda sun’iy intellekt qo‘llanilishi (Sohalar bo’yicha amaliy tadqiqotlar).
10. OECD — Jamiyatda sun’iy intellekt (SI’ning jamiyatdagi roli va kelajak istiqbollari).